

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Τα θέματα που αναλύονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας είναι η προσφορά εργασίας στην Κύπρο, η αξιολόγηση της οικονομίας μέσω του Πλαισίου Αξιολόγησης της Λισσαβόνας, η συμπεριφορά των καταναλωτών στις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας και η διεύρυνση του ευρωπαϊκού μοντέλου φοροπαροχών EUROMOD.

Χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο προσφοράς εργασίας και επίσημα στοιχεία, εκτιμήθηκαν οι παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά εργασίας στην Κύπρο. Οι διαφορές στη συμπεριφορά του πληθυσμού, ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη στόχευση των πολιτικών απασχόλησης. Για παράδειγμα, η προσφορά εργασίας των ανδρών είναι δυνατό να αυξηθεί με μέτρα που μειώνουν τον καθαρό μισθό, ενώ το αντίθετο φαίνεται να ισχύει στην περίπτωση των γυναικών.

Με βάση το Πλαίσιο Αξιολόγησης της Λισσαβόνας, η Κύπρος φαίνεται να έχει μειωμένη απόδοση σε σχέση με τα παλαιά κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης, τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, δια βίου μάθησης και θεμάτων ανταγωνισμού σε χρηματοοικονομικές αγορές. Σε θέματα που αφορούν την αγορά εργασίας η Κύπρος δείχνει να είναι σε πλεονεκτική θέση για το 2008, παρουσιάζει όμως μειωμένη πρόοδο (αξιολόγηση σε όρους αλλαγής 1999-2008) σε ορισμένα θέματα.

Η ανάλυση των στοιχείων των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην Κύπρο έδειξε ότι οι καταναλωτές είναι σε καλύτερη θέση να διατυπώνουν σωστές αντιλήψεις για την οικονομική δραστηριότητα των πιο πρόσφατων μηνών, παρά να εκφράζουν προσδοκίες για μελλοντικές εξελίξεις στις τιμές, την ανεργία και οικονομική δραστηριότητα. Περαιτέρω ανάλυση θα δείξει κατά πόσο αυτό οφείλεται σε παροδικούς παράγοντες, όπως η αβεβαιότητα λόγω οικονομικής κρίσης, ή σε χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης Έρευνας.

Το ΚΟΕ εντάσσει το μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών της Κύπρου (που έχει ήδη αναπτύξει) στο πανευρωπαϊκό μοντέλο φοροπαροχών EUROMOD. Το μοντέλο αυτό παρέχει εκτιμήσεις – με ομοιόμορφο και συγκρίσιμο τρόπο για όλες τις χώρες της Ε.Ε. – για τις επιδράσεις της άμεσης φορολογίας, των ασφαλιστικών εισφορών και των δημόσιων ωφελημάτων σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Σε αυτό το τεύχος:

- Η προσφορά εργασίας στην Κύπρο 2
- Αξιολόγηση Κυπριακής Οικονομίας Μέσω του Πλαισίου της Λισσαβόνας 3
- Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στην Κύπρο: Καταναλωτές 4
- Το Ευρωπαϊκό Μοντέλο Προσομοίωσης Φοροπαροχών EUROMOD 5
- Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών 6
- Νέα του Τμήματος Οικονομικών 7
- Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών 8

Οι στόχοι που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για αύξηση τόσο της συμμετοχής στην αγορά εργασίας όσο και των ωρών εργασίας στα κράτη-μέλη καθιστούν αναγκαία την ανάλυση των παραγόντων που προσδιορίζουν την προσφορά εργασίας. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας ανάλυσης μπορούν να συμβάλουν σε αύξηση της απασχόλησης μέσω της λήψης μέτρων που στοχεύουν σε άτομα με συγκριτικά μεγαλύτερη προδιάθεση για εργασία.

Χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο προσφοράς εργασίας που βασίζεται σε θεμελιώδεις αρχές ορθολογικής συμπεριφοράς και στοιχεία από την Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων EU-SILC, εκτιμήσαμε τους παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά εργασίας στην Κύπρο*. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται σε μορφή ποσοστιαίας επίδρασης (ελαστικότητας) οι εκτιμήσεις που αφορούν το εισόδημα εκτός εργασίας και το μισθό για άνδρες και γυναίκες, κατά ηλικία του ατόμου και κατά ηλικία του νεότερου εξαρτώμενου παιδιού.

Πίνακας 1: Ελαστικότητες Προσφοράς Εργασίας

		Άνδρες		Γυναίκες	
		Εισόδημα εκτός εργασίας	Μισθός	Εισόδημα εκτός εργασίας	Μισθός
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Ηλικία ατόμου	25-34	-0,021	-0,042	-0,061	0,326
	35-44	-0,008	-0,165	-0,029	0,296
	45-54	-0,049	-0,175	-0,052	0,224
	55-64	-0,202	-0,146	-0,332	0,687
Ηλικία νεαρότερου παιδιού	Κάτω των 5	-0,012	-0,165	-0,084	0,474
	6-12	-0,009	-0,183	-0,004	0,346
	13-18	-0,059	-0,175	-0,004	0,162
	Χωρίς παιδιά	-0,024	-0,174	-0,030	0,334

Σημείωση: Οι αριθμοί με έντονο χρώμα είναι αξιόπιστοι (στατιστικά σημαντικοί σε επίπεδο 10%),

Οι αριθμοί στις στήλες 3-6 του Πίνακα δείχνουν την ποσοστιαία αλλαγή στις ώρες εργασίας του ατόμου στις στήλες 1-2 που προκαλείται από μια αλλαγή κατά 1% του εισοδήματος εκτός εργασίας (στήλες 3 και 5) και του μισθού (στήλες 4 και 6).

Με βάση τα αποτελέσματα, η προσφορά εργασίας είναι συγκριτικά περισσότερο ευαίσθητη σε αλλαγές του εισοδήματος εκτός εργασίας ή/και του μισθού ανάμεσα στις γυναίκες και ανάμεσα σε άτομα ηλικίας μεταξύ 55 και 64 ετών. Επιπρόσθετα, μια αύξηση του μισθού φαίνεται ότι αυξάνει τις ώρες εργασίας των γυναικών, ενώ μειώνει τις ώρες εργασίας των ανδρών.

Με βάση αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, όταν αυξάνεται ο μισθός, κατά μέσο όρο οι γυναίκες στην Κύπρο αντικαθιστούν ανάπαυση με εργασία, δηλαδή εργάζονται περισσότερο, ενώ οι άνδρες κάνουν το αντίθετο: μειώνουν τις ώρες εργασίας για να έχουν περισσότερη ανάπαυση. Αυτό πιθανό να οφείλεται στο ότι οι άνδρες τείνουν να εργάζονται πολλές ώρες, ώστε χρησιμοποιούν μια αύξηση του μισθού ως ευκαιρία για να μειώσουν τις ώρες εργασίας (να αυξήσουν τις ώρες ανάπαυσης) χωρίς να μειωθεί η κατανάλωσή τους.

Οι διαφορές στη συμπεριφορά των δυο φύλων και των ηλικιακών ομάδων μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη στόχευση των πολιτικών απασχόλησης. Για παράδειγμα, αύξηση στα φορολογικά ωφελήματα ή άλλες παροχές που αυξάνουν το εισόδημα ή το μισθό των ανδρών τείνουν να μειώνουν αντί να αυξάνουν τις ώρες εργασίας τους. Επομένως, η προσφορά εργασίας των ανδρών είναι δυνατό να αυξηθεί με μέτρα που μειώνουν τον καθαρό (μετά τους φόρους και παροχές) μισθό. Ένα τέτοιο μέτρο είναι, για παράδειγμα, μια αύξηση του φορολογικού συντελεστή στα πολύ ψηλά εισοδήματα. Αυτό το μέτρο αύξησης θα ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικό για αύξηση της απασχόλησης ανδρών ηλικίας μεταξύ 55 και 64, εφόσον αυτή η ηλικιακή ομάδα έχει πολύ μεγαλύτερη, σε απόλυτες τιμές, ελαστικότητα εισοδήματος σε σύγκριση με τις άλλες ηλικιακές ομάδες.

Το αντίθετο ισχύει στην περίπτωση των γυναικών, όπου φορολογικά ωφελήματα και παροχές που αυξάνουν τον καθαρό μισθό αυξάνουν και τις ώρες εργασίας τους, ιδιαίτερα ανάμεσα στην ηλικιακή ομάδα 55-64 ετών. Επιπρόσθετα οι γυναίκες με εξαρτώμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 12 ετών έχουν πιο ελαστική προσφορά εργασίας σε σύγκριση με γυναίκες με εξαρτώμενα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας. Αυτό σημαίνει ότι η συνολική αύξηση των ωρών εργασίας θα είναι ακόμα μεγαλύτερη όταν τα φορολογικά και άλλα ωφελήματα που προσφέρονται στις γυναίκες συνδεθούν με τον αριθμό και την ηλικία των εξαρτώμενων παιδιών.

Τέλος, η ελαστικότητα εισοδήματος εκτός εργασίας είναι αρνητική τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, ιδιαίτερα ανάμεσα στα άτομα ηλικίας 55-64 ετών. Πολιτικές που αυξάνουν το εισόδημα εκτός εργασίας μειώνουν τις ώρες εργασίας.

Η έρευνα του ΚΟΕ για θέματα που αφορούν στην προσφορά εργασίας βρίσκεται σε εξέλιξη και περισσότερα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν σε άρθρο που θα κυκλοφορήσει εντός του 2010[†].

* Η μελέτη του ΚΟΕ «Επιδράσεις των Ενεργών Πολιτικών Απασχόλησης και της Φορολογίας στην Προσφορά Εργασίας και Ευημερία» χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας.

[†] Πασιαρδής Π. και Α. Πολυκάρπου, «Labour Supply in Cyprus». Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής (υπό έκδοση).

Το “Πλαίσιο Αξιολόγησης της Λισσαβόνας – ΠΑΛ” (LIME Assessment Framework – LAF) είναι ένα εργαλείο που δημιουργήθηκε από την ομάδα εργασίας για τη Μεθοδολογία της Λισσαβόνας της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ (Lisbon Methodology (LIME) Working Group of the Economic Policy Committee (EPC)), με στόχο την αξιολόγηση της προόδου των κρατών-μελών σχετικά με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.*

Το δεύτερο μέρος του ΠΑΛ αποτελείται από τη αξιολόγηση 20 περιοχών πολιτικής με τη χρήση δεικτών. Για κάθε περιοχή υπολογίζεται ο σταθμισμένος μέσος όρος της βαθμολογίας των δεικτών της περιοχής. Τα αποτελέσματα είναι συγκριτικά (σε σχέση με τον μέσο όρο των ΕΕ15) και παρουσιάζονται στον Πίνακα 1. Θετική βαθμολογία συνεπάγεται πως η Κύπρος βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο των 15 παλαιών κρατών-μελών της ΕΕ. Για τις χώρες που έχουν ακραίες τιμές, δηλ. 3 τυπικές αποκλίσεις πάνω ή κάτω από το μέσο όρο των ΕΕ15, δίνεται βαθμολογία 30 ή -30 αντίστοιχα.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, με βάση το ΠΑΛ, η Κύπρος φαίνεται να έχει μειωμένη απόδοση σε σχέση με τις ΕΕ15 σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης, τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, δια βίου μάθησης, ρυθμιστικής πολιτικής τηλεπικοινωνιών και ενέργειας και θεμάτων ανταγωνισμού σε λιανικές χρηματοοικονομικές αγορές. Σε θέματα που αφορούν την αγορά εργασίας η Κύπρος δείχνει να είναι σε πλεονεκτική θέση για το 2008, παρουσιάζει όμως μειωμένη πρόοδο (αξιολόγηση σε όρους αλλαγής 1999-2008) σε ορισμένα θέματα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση αυτή μπορεί να δίνει παραπλανητικά αποτελέσματα για κάποιες περιοχές, λόγω ακατάλληλων δεικτών που συμπεριλαμβάνονται, ή λανθασμένων στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται. Επίσης, τα αποτελέσματα αυτά ίσως να μην αντανάκλουν την παρούσα κατάσταση της οικονομίας, αφού τα πιο σύγχρονα στοιχεία που χρησιμοποιούνται αφορούν το 2008. Περισσότερες πληροφορίες για το ΠΑΛ και την περίπτωση της Κύπρου παρέχονται σε Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής, που αναμένεται να δημοσιευτεί από το ΚΟΕ, το Νοέμβριο του 2010[†].

* Τα αποτελέσματα του πρώτου μέρους της ανάλυσης του ΠΑΛ δημοσιεύθηκαν στο [τεύχος 19 της ‘Οικονομικής Έρευνας’](#) (Φεβρουάριος 2010).

[†] Christofides L.N. and M. Michael, “An application of the LIME Assessment Framework (LAF): The case of Cyprus”, Economic Policy Paper (υπό έκδοση).

Πίνακας 1: Αξιολόγηση της Κύπρου σε 20 περιοχές πολιτικής με χρήση δεικτών σε σχέση με το μέσο όρο των ΕΕ15

Περιοχές πολιτικής - Συνολική βαθμολογία δεικτών	Αξιολόγηση 2008	Αξιολόγηση αλλαγής 1999-2008
Αγορά Εργασίας		
Ενεργές πολιτικές απασχόλησης	1	-2
Αποδοτική απασχόληση -Αλληλεπιδράσεις φορολογικού συστήματος και δημόσιων ωφελημάτων	8	2
Φορολογία εργασίας για παρακίνηση ζήτησης εργασίας	28	19
Προστασία εργασίας και κατακερματισμός αγοράς εργασίας	10	3
Πολιτικές αύξησης εργάσιμου χρόνου	10	-8
Μέτρα προσφοράς εργασίας για γυναίκες	-2	5
Μέτρα αύξησης προσφοράς εργασίας για ηλικιωμένους εργάτες	1	-3
Πολιτικές διαπραγμάτευσης και καθορισμού μισθών	14	13
<i>Υποκατηγορία I: Συγκράτηση μισθών</i>	14	9
<i>Υποκατηγορία II: Διαφοροποίηση μισθών</i>	16	22
Πολιτικές μετανάστευσης και ενσωμάτωσης μεταναστών	10	-23
Αναντιστοιχία (mismatch) αγοράς εργασίας και κινητικότητα εργασίας	-7	-10
Αγορά προϊόντος και κεφαλαίου		
Πλαίσιο πολιτικής ανταγωνισμού	16	13
Ρυθμιστική πολιτική	-1	-2
<i>Υποκατηγορία I: Τηλεπικοινωνίες</i>	-13	1
<i>Υποκατηγορία II: Ενέργεια</i>	-17	-17
<i>Υποκατηγορία III: Άλλα</i>		
Επιχειρηματικό περιβάλλον – Ρυθμιστικοί φραγμοί στην επιχειρηματικότητα	-4	1
Δυναμική των επιχειρήσεων –Αρχικές συνθήκες	0	5
Χρηματοοικονομικές αγορές και πρόσβαση στην χρηματοδότηση	-1	-2
<i>Υποκατηγορία I: Ανταγωνισμός</i>	4	-2
<i>Υποκατηγορία II: Ολοκλήρωση χρηματοοικονομικής αγοράς</i>	2	
<i>Υποκατηγορία III: Ανταγωνισμός σε λιανικές χρηματοοικονομικές αγορές</i>	-7	
Ολοκλήρωση αγοράς - Πρόσβαση στο εμπόριο και στις επενδύσεις	12	6
Καινοτομία και γνώση		
Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D), καινοτομία	-21	4
Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας (ICT)	-13	3
Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση	2	8
<i>Υποκατηγορία I: Εκπαίδευση</i>	6	7
<i>Υποκατηγορία II: Δια βίου μάθηση</i>	-5	13
Μακροοικονομία		
Προσανατολισμός και αειφορία των δημόσιων οικονομικών	5	3
<i>Υποκατηγορία I: Εξυγίανση δημ. οικονομικών</i>	3	2
<i>Υποκατηγορία II: Αειφορία (Sustainability)</i>	8	5

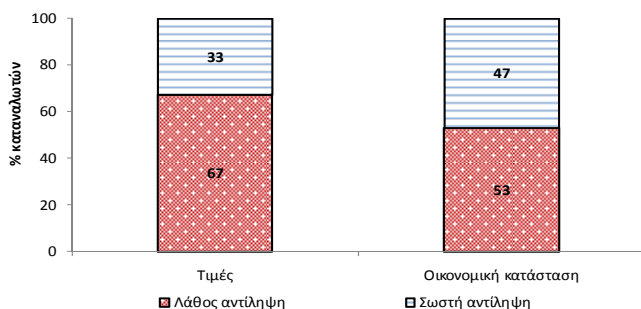
Πηγή: Αξιολόγηση ΠΑΛ- Αποτελέσματα για την Κύπρο, Δεκέμβριος 2009.

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας (ΕΟΣ) στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση, αλλά και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία αυτά είναι χρήσιμα για σκοπούς βραχυπρόθεσμης πρόβλεψης οικονομικών μεταβλητών, καθώς και για τη συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στην οικονομία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει εναρμονισμένες ΕΟΣ σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και από το Μάιο του 2008 το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ), σε συνεργασία με τη RAI Consultants Public Ltd, διενεργεί τις ΕΟΣ στην Κύπρο. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει ερωτηματολογίων.

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μέρος των αποτελεσμάτων έρευνας του ΚΟΕ που εστιάζεται στη διερεύνηση της ποιότητας των απαντήσεων των ΕΟΣ για την περίοδο Μαΐου 2008 – Απριλίου 2010 και στον εντοπισμό τυχόν συστηματικών αποκλίσεων από την πραγματικότητα.*

Από το Διάγραμμα 1 μπορεί να αξιολογηθεί η συνέπεια των απαντήσεων των καταναλωτών, μέσω σύγκρισης των αντιλήψεών τους σε συγκεκριμένο μήνα με επίσημα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία για τον ίδιο μήνα. Παρουσιάζεται το ποσοστό των καταναλωτών των οποίων οι αντιλήψεις για την εξέλιξη των τιμών και της οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες συνάδει με τις παρατηρούμενες αλλαγές στο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αντίστοιχα.

Διάγραμμα 1: Ποσοστό καταναλωτών με αντιλήψεις σύμφωνες με δημοσιευμένα στοιχεία

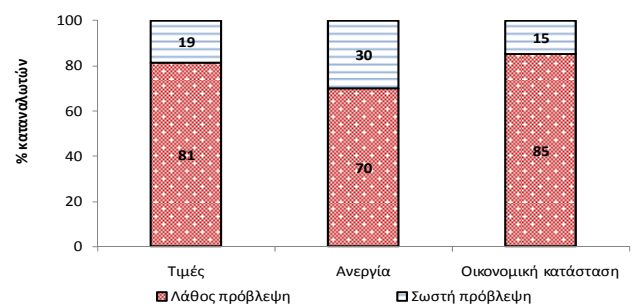

Για το σύνολο της υπό εξέταση περιόδου, οι καταναλωτές φαίνεται να αντιλαμβάνονται καλύτερα τις αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα στην Κύπρο παρά τις μεταβολές των τιμών. Περίπου οι μισοί από τους συμμετέχοντες εκφράστηκαν με ακρίβεια για την οικονομική κατάσταση στη χώρα, ενώ μόνο το ένα τρίτο των ερωτηθέντων διατύπωσε απόψεις για τις τιμές

που συμφωνούσαν με την πραγματικότητα. Την περίοδο Ιουλίου 2009 – Οκτωβρίου 2010 παρατηρούνται τα υψηλότερα ποσοστά λανθασμένων αντιλήψεων (95%-99%) σε σχέση με την εξέλιξη των τιμών. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η Κύπρος είχε σημειώσει αρνητικό πληθωρισμό, κάτι που δεν αντανακλάται επαρκώς στα αποτελέσματα της έρευνας των καταναλωτών. Ένα σημαντικό ποσοστό (πέραν του 75%) την περίοδο Μαΐου 2008 – Μαρτίου 2010 απέτυχε να δώσει εκτιμήσεις για την οικονομική κατάσταση σύμφωνες με τα δημοσιευμένα στοιχεία για το ΑΕΠ. Η περίοδος αυτή συμπίπτει με την οικονομική ύφεση στην Ευρώπη, που ίσως να επηρέασε τις αντιλήψεις των καταναλωτών. Για την περίοδο Ιουλίου 2009 – Μαρτίου 2010, τα ποσοστά των ερωτηθέντων των οποίων οι αντιλήψεις συμφωνούν με τις εξελίξεις στο ΑΕΠ ξεπερνούν το 75%. Αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλούς και αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης, έτσι η οικονομική ύφεση στην Κύπρο φαίνεται ότι αποτυπώθηκε έγκαιρα και σωστά στις έρευνες των καταναλωτών.

Το Διάγραμμα 2 δείχνει το ποσοστό των καταναλωτών των οποίων οι προσδοκίες για το επίπεδο τιμών, την ανεργία και την οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες συμφωνούσαν με τα δημοσιευμένα σχετικά στοιχεία. Τα ποσοστά των ερωτώμενων που πρόβλεψαν σωστά τις οικονομικές εξελίξεις είναι αρκετά χαμηλά (19%, 30% και 15% για το επίπεδο τιμών, την ανεργία και την οικονομική κατάσταση αντίστοιχα).

Διάγραμμα 2: Ποσοστό καταναλωτών με προσδοκίες σύμφωνες με δημοσιευμένα στοιχεία

Η ανάλυση των ατομικών στοιχείων των ΕΟΣ έδειξε ότι οι καταναλωτές είναι σε καλύτερη θέση να διατυπώνουν σωστές αντιλήψεις για την οικονομική δραστηριότητα παρά να εκφράζουν προσδοκίες για μελλοντικές εξελίξεις στις τιμές, την ανεργία και οικονομική δραστηριότητα. Περαιτέρω ανάλυση των στοιχείων θα δείξει κατά πόσο η μη επαλήθευση των προσδοκιών των καταναλωτών οφείλεται σε παροδικούς παράγοντες, όπως η αβεβαιότητα λόγω οικονομικής κρίσης, ή σε πτυχές της έρευνας, όπως ο μεγάλος χρονικός ορίζοντας για τον οποίο οι καταναλωτές καλούνται να διαμορφώσουν προσδοκίες.

* Βλ. Pashourtidou N. and A. Tsiaklis, “An assessment of Business and Consumer Survey data for Cyprus”, Economic Analysis Paper No 04-10, Economics Research Centre, University of Cyprus, September 2010.

Το EUROMOD είναι ένα Ευρωπαϊκό μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών που παρέχει εκτιμήσεις για τις επιμέρους και τις συνολικές επιδράσεις της άμεσης φορολογίας, τις εισφορές στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων και τα διάφορα δημόσια ωφελήματα/παροχές με συγκρίσιμο τρόπο ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Η ιδέα δημιουργίας του μοντέλου ξεκίνησε από ομάδα ακαδημαϊκών που μελετούσαν την κοινωνική και φορολογική πολιτική διαφόρων χωρών. Το αρχικό μοντέλο δημιουργήθηκε ώστε να αυξηθεί η πρόσβαση στα φορολογικά συστήματα των χωρών της ΕΕ και να διευκολυνθεί η συγκρισιμότητά τους. Η δημιουργία του πρώτου μοντέλου ξεκίνησε ο 1996 και το μοντέλο συνεχίζει να εξελίσσεται και να αναβαθμίζεται μέχρι σήμερα, κυρίως με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στη σημερινή του μορφή το EUROMOD είναι ένα εργαλείο για τη μελέτη των επιδράσεων κοινωνικών και δημοσιονομικών πολιτικών στα άτομα και τα νοικοκυριά της ΕΕ και την εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής κάτω από διαφορετικά θεσμικά πλαίσια.

Το EUROMOD παρέχει στο χρήστη του τις κλασσικές δυνατότητες ενός μοντέλου προσομοίωσης φοροπαροχών, όπως:

- (i) ανάλυση ανά περίπτωση (case study analysis),
- (ii) πληροφορίες σε ατομικό ή σε συνολικό επίπεδο, π.χ. φορολογική υποχρέωση, φορολογικά έσοδα, όφελος και κόστος μιας μεταρρύθμισης στο σύστημα φορολογίας ή/και κοινωνικών παροχών,
- (iii) εκτίμηση/ανάλυση επιδράσεων του συστήματος φοροπαροχών στην εισοδηματική ανισότητα και τη φτώχεια,
- (iv) ανάλυση της επίδρασης μέτρων πολιτικής για την αύξηση της απασχόλησης (προσφοράς εργασίας),
- (v) ανάλυση των αποτελεσμάτων μιας συγκεκριμένης πολιτικής ή μεταρρύθμισης.

Επιπρόσθετα, το μοντέλο EUROMOD, εφόσον είναι ένα διακρατικά ενιαίο μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών, παρέχει ιδιαίτερες δυνατότητες στο χρήστη του, όπως:

- (i) σύγκριση της επίδρασης συγκεκριμένων μέτρων/ πολιτικών στις διάφορες χώρες, π.χ. χρήση της προοδευτικότητας του φορολογικού συστήματος για εισοδηματική ισότητα στις χώρες της ΕΕ,
- (ii) μεταφορά μέτρων/πολιτικών ή/και συστημάτων φοροπαροχών ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ,

(iii) ανάλυση της επίδρασης κοινών μεταρρυθμίσεων στις χώρες της ΕΕ,

(iv) ανάλυση της επίδρασης συγκεκριμένων αλλαγών στο σύστημα των χωρών της ΕΕ για την επίτευξη κοινών στόχων.

Λόγω της ευελιξίας, της προσαρμοστικότητας και του σχετικά εύκολου χειρισμού του, το EUROMOD έχει χρησιμοποιηθεί για τη μελέτη και την ανάλυση διαφόρων κοινωνικοοικονομικών θεμάτων στις χώρες της ΕΕ. Για παράδειγμα, έχει χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση της εισοδηματικής ανισότητας και της ανακατανομής του εισοδήματος, καθώς και για τη μελέτη θεμάτων που αφορούν στη συνολική και παιδική φτώχεια. Επίσης, το μοντέλο EUROMOD χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη μακροοικονομικών θεμάτων όπως η οικονομική ανάπτυξη, ο πληθωρισμός και η ανεργία. Τέλος, έχει χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση πολιτικών αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και της προσφοράς εργασίας, δεδομένου ότι είναι ιδανικό για τον υπολογισμό των διαφορετικών εισοδηματικών περιορισμών που αντιμετωπίζουν τα άτομα κάτω από διάφορα συστήματα φοροπαροχών. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι επί του παρόντος το EUROMOD είναι ένα στατικό μοντέλο, με την έννοια ότι δεν λαμβάνει υπόψη αλλαγές στη συμπεριφορά των ατόμων που είναι δυνατό να προκληθούν από αλλαγές στο σύστημα φοροπαροχών.

Μέχρι πρόσφατα, το EUROMOD περιλάμβανε 19 χώρες της ΕΕ: τα παλαιά κράτη-μέλη (ΕΕ-15) και τις Εσθονία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σλοβενία. Στο παρόν στάδιο το μοντέλο αναβαθμίζεται με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο:

- (α) τη διεύρυνσή του ώστε να περιλαμβάνει όλα τα σημερινά κράτη-μέλη της ΕΕ,
- (β) την ενημέρωσή του ώστε να παίρνει υπόψη τα συστήματα φοροπαροχών και τις μεταρρυθμίσεις τους μέχρι το έτος 2009,
- (γ) την αναβάθμισή του ώστε να χρησιμοποιεί τα στοιχεία EU-SILC,
- (δ) την αναθεώρηση του προηγούμενου μοντέλου (για τις χώρες της ΕΕ-15).

Στα πλαίσια της διεύρυνσης του μοντέλου EUROMOD ώστε να περιλαμβάνει όλες τις χώρες της ΕΕ, το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου έχει υπογράψει σύμφωνο συνεργασίας με το Institute of Social and Economic Research, University of Essex (UK), για την ένταξη του μοντέλου προσομοίωσης φοροπαροχών της Κύπρου (που έχει ήδη κατασκευάσει το ΚΟΕ) στο EUROMOD. Η συνεργασία έχει ξεκινήσει το Μάρτιο του 2010 και θα διαρκέσει μέχρι το 2012.

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

Οικονομική Αποτίμηση της Κρατικής Παιδείας

Η ερευνητική πρόταση του ΚΟΕ με τίτλο «Οικονομική αποτίμηση της κρατικής παιδείας στην Κύπρο», η οποία υποβλήθηκε στη Δράση «Οικονομία» (Δέσημη 2009-2010) του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, έχει καταταγεί μεταξύ των επιλέξιμων προτάσεων που θα κληθούν για διαπραγμάτευση.

Το έργο προτείνει ένα μοντέλο που βασίζεται στη θεωρία του καταναλωτή, όπου η χρησιμότητα, σε χρηματικές μονάδες, μπορεί να εκτιμηθεί από τις παραμέτρους ενός συστήματος καταναλωτικής ζήτησης. Με αυτή την προσέγγιση, η αξία για τον καταναλωτή της δωρεάν κρατικής παροχής ιδιωτικών αγαθών -όπως είναι η παιδεία- μπορεί να εκτιμηθεί με τη χρήση στοιχείων από έρευνες οικογενειακών προϋπολογισμών, τα οποία είναι συγκρίσιμα μεταξύ χωρών. Το έργο θα διερευνήσει επίσης θέματα αποτελεσματικότητας και ισότητας που σχετίζονται με την ποσότητα και την ποιότητα της κρατικής παιδείας στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, θα μελετηθεί πώς κατανέμεται το όφελος από τη δωρεάν παιδεία μεταξύ νοικοκυριών και πώς η υποκατάσταση ή/και συμπλήρωση της κρατικής παιδείας με αγορές από τον ιδιωτικό τομέα επηρεάζει την ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος. Το έργο θα προτείνει μέτρα πολιτικής για περιορισμό της αναποτελεσματικότητας και της ανισότητας.

Public Assistance, Labour Supply and Welfare

Το ΚΟΕ έχει εξασφαλίσει χρηματοδότηση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου για διεξαγωγή έρευνας με θέμα «Public Assistance, Labour Supply and Welfare» την περίοδο 01/10/2010 μέχρι 31/07/2012. Το ύψος της χρηματοδότησης είναι €86.000 και το έργο συντονίζεται και επιβλέπεται από τον Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Το ερευνητικό έργο εστιάζεται στην ανάλυση της προσφοράς εργασίας, κατά κύριο λόγο ανάμεσα στους λήπτες δημόσιου βοηθήματος. Το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας βασίζεται στην ορθολογική συμπεριφορά του ατόμου, όπως ορίζεται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών, που περιλαμβάνει και την ανάπαυση. Στο πλαίσιο αυτό θα μελετηθούν οι επιδράσεις εναλλακτικών πολιτικών που ενθαρρύνουν μεγαλύτερη συμμετοχή και περισσότερες ώρες εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις των εν λόγω πολιτικών στη συνολική απασχόληση και την ευημερία. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης θα χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή ορθολογικών συμπερασμάτων πολιτικής για την ένταξη στην αγορά εργασίας και απεξάρτηση από το

δημόσιο βοήθημα ατόμων που αντιμετωπίζουν ψηλό κίνδυνο ανεργίας, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Σε αντίθεση με τις μέχρι σήμερα μελέτες, στα κριτήρια επιλογής ορθολογικών μέτρων πολιτικής για αύξηση της απασχόλησης θα περιλαμβάνεται και η επίδρασή τους στην ευημερία του ατόμου, η οποία δεν εξαρτάται μόνο από την εργασία και την κατανάλωση, αλλά και από την ανάπαυση.

Συμμετοχές Προσωπικού σε Συνέδρια και Εκπαιδευτικά Σεμινάρια

Μαρία Ανδρέου: Συμμετοχή στην 1^η συνάντηση του Δικτύου εμπειρογνομόνων σε θέματα φτώχειας και κοινωνικής προστασίας, 26 Φεβρουαρίου 2010, Βρυξέλλες.

Μαρία Ανδρέου: Συμμετοχή στη δημόσια συζήτηση με θέμα 'Γυναίκες, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός', που διοργάνωσε το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο, το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου και η Διεθνής Οργάνωση για την Προώθηση των Γυναικών της Ευρώπης-Συμβούλιο Κύπρου, 3 Μαρτίου 2010, Λευκωσία, Κύπρος.

Μαρία Μιχαήλ: Συμμετοχή στη 14^η Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για τη Μεθοδολογία της Λισσαβόνας (LIME Working Group), που συστάθηκε από την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών της ΕΕ, 10 Μαρτίου 2010, Βρυξέλλες.

Αλέξανδρος Πολυκάρπου: Συμμετοχή στην ετήσια συνάντηση του προγράμματος EUROMODupdate, 22-23 Σεπτεμβρίου, Πανεπιστήμιο του Essex, Αγγλία.

Αλέξανδρος Πολυκάρπου: Συμμετοχή στο 1^ο εργαστήριο μικρο-προσομοίωσης του Essex, 23-24 Σεπτεμβρίου 2010, Πανεπιστήμιο του Essex, Αγγλία.

Αποχωρήσεις Προσωπικού

Η κα Μαρία Ανδρέου παραιτήθηκε από το ΚΟΕ λόγω πρόσληψής της στο Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας. Το ΚΟΕ την ευχαριστεί θερμά για την ουσιαστική προσφορά της στις ερευνητικές της δραστηριότητες και της εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα της σταδιοδρομία.

Προσλήψεις Προσωπικού

Πρόσφατα το ΚΟΕ απέκτησε έναν νέο μεταπτυχιακό συνεργάτη, τον Αδάμο Ανδρέου. Ο Αδάμος κατέχει πτυχίο Οικονομικών από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και μεταπτυχιακό τίτλο M.Sc. in Economics από το University College London.

Μετακόμιση Κέντρου Οικονομικών Ερευνών

Την 1^η Ιουλίου 2010 πραγματοποιήθηκε η μετακόμιση του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών στα νέα ιδιόκτητα κτήρια της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης στην Πανεπιστημιούπολη, Λεωφόρος Πανεπιστημίου 1, 2109 Αγλαντζιά, κτήριο ΟΕΔ02.

Προπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει δύο προπτυχιακά προγράμματα, ένα στα Οικονομικά και ένα στις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, εξασφάλισαν θέση στα δύο πιο πάνω προγράμματα 99 φοιτητές. Από αυτούς, 70 φοιτούν στο πρόγραμμα Οικονομικών και 29 στο πρόγραμμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Οικονομικών Σπουδών. Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα Οικονομικών είναι αυτή τη στιγμή το δεύτερο μεγαλύτερο τμήμα του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα – τρία επιπέδου Μάστερ και ένα διδακτορικού επιπέδου. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, προσφέρθηκαν θέσεις σε δύο από τα προγράμματα Μάστερ – Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση και Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά. Το πρόγραμμα Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση προσφέρεται στην αγγλική γλώσσα. Από το σύνολο των 70 αιτήσεων που υποβλήθηκαν, το Τμήμα προσέφερε σε 54 υποψηφίους θέση στα προγράμματα Μάστερ και οι θέσεις έγιναν αποδεκτές από 27 υποψηφίους, εκ των οποίων 2 είναι από το εξωτερικό.

Επισκέπτες Καθηγητές

Για το **Χειμερινό Εξάμηνο 2010-11**, επισκέπτονται το Τμήμα και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος οι:

- Φάμπιο Αντωνίου, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Αριστοκλής Αυγουστή, Λέκτορας, PhD University of Wisconsin – Madison, USA
- Άγγελος Δελής, Λέκτορας, PhD University of Leicester, UK
- Μαρία Ηρακλέους, PhD, Virginia Polytechnic Institute and State University, USA
- Πάρης Νεάρχου, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Δημήτρης Ξεφτέρης, Λέκτορας, PhD Universitat Autònoma de Barcelona, Ισπανία
- Χρήστος Μπιλανάκος, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Ömer Gökçekuş, Καθηγητής, Seton Hall University, USA

Άδειες Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Στους Επίκουρους Καθηγητές του Τμήματος Άντρο Κούρτελλο και Κώστα Χατζηγιάννη έχει παραχωρηθεί σαββατική άδεια για το Χειμερινό Εξάμηνο 2010/11.

Ειδικοί Επιστήμονες:

- Έλενα Κεττένη, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Δημήτρης Κουρσάρος, PhD Columbia University, USA
- Νίκη Παπαδοπούλου, PhD Boston College, USA, Κεντρική Τράπεζα
- Μάριος Σούπασης, PhD Middlesex University, UK
- Γιώργος Συρίχας, PhD University of Essex, Κεντρική Τράπεζα

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, θα προσφερθούν τα πιο κάτω μαθήματα:

Χειμερινό Εξάμηνο 2010-11

ΟΙΚ306 Διεθνής Χρηματοοικονομική
ΟΙΚ308 Οικονομική Ανάπτυξη

Εαρινό Εξάμηνο 2011-12

ΟΙΚ310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση
ΟΙΚ408 Οικονομική Μεγέθυνση

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Όπως κάθε χρόνο, το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

<http://www.ucy.ac.cy/goto/economics/en-US/seminars.aspx>

Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Το Τμήμα έχει εργοδοτήσει από την 1^η Σεπτεμβρίου 2010 τον κ. Κυριάκο Πέτρου στη θέση του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού. Ο κ. Πέτρου θα αναλάβει τη διδασκαλία των φροντιστηρίων προπτυχιακών μαθημάτων.

Μετακόμιση Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Την 1^η Ιουλίου 2010 πραγματοποιήθηκε η μετακόμιση του Τμήματος Οικονομικών στα νέα ιδιόκτητα κτήρια της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης στην Πανεπιστημιούπολη, Λεωφόρος Πανεπιστημίου 1, 2109 Αγλαντζιά, κτήριο ΟΕΔ02.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς, Γενικός Διευθυντής Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Γεώργιος Γεωργίου, Γραφείο Προγραμματισμού (Γενικός Διευθυντής)
Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
Γεώργιος Παπαγεωργίου, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενικός Διευθυντής)
Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
Γεώργιος Συρίχας, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Ανώτερος Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών)
Ανδρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)
Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Σωφρόνης Κληρίδης Θεοφάνης Μαμουνέας
Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ Λούης Χριστοφίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Άντρος Κούρτελλος
Θανάσης Στέγγος

ΤΟΜΕΑΣ

Δημόσιος

Νοικοκυριά

Επιχειρήσεις

Οικονομικές Προβλέψεις

Άλλα ερευνητικά προγράμματα

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Αλέξανδρος Πολυκάρπου, τηλ. 22893668, email: polycarpou@ucy.ac.cy

Χρίστος Φιλίππου, τηλ. 22893666, email: filippou.christos@ucy.ac.cy

Παναγιώτης Γρηγορίου, τηλ. 22893673, email: gregorioup@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22893663, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22893663, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Αντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22893660, email: adangela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί τρεις φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/goto/ecorece/el-GR/Newsletter.aspx>